

[0554]

71. *bisauwe*

bisauwe ‘forheard wêze, biswike, biswime, fan jinsels falle’, Hylpersk *besaauw(j)e* ‘yn ‘e sûs reitsje’, Skygersk *besauwje* ‘bidarje’, Skierm. *besauwe* ‘kjel wurde’, Saensk *beseeuwen* ‘ontstellen, verschrikken, flauw vallen’ (Boekenoogen 55) bringt A. Spenter, *Der Vokalismus der akzentuierten Silben der Schiermonnikooger Mundart*, Kopenhagen 1968, s. 308 ta in germaenske stamme **seb-*, **sab-* tobek, dêr’t û.o. by hearre: ânoarsk *sefa* ‘delbêdzje’, nijnoarsk *seva* ‘lizzen gean (fan ‘e wyn)’, âhd. *intseffen* ‘smeitsje; ynsjen, fornimme, merkbite’, mhd. *entseben* ‘waernimme, smeitsje, bigripe’, âsaks. *af-*, *ansebbian* ‘bispeure, fornimme’, nnl. *beseffen* ‘bigripe’, nfrysk *biseffe* ‘foar it forstân krije’. Dan komme wy torjochte by ydg. **sap-*, **sab-* ‘schmecken, wahrnehmen’ (J. Pokorny, *Idg. etym. Wb.* 880), dêr’t lat. *sapio* ‘smeitsje, smaek hawwe, nei eat rûke; wiis, fornimstich wêze’, lat. *sapa* ‘sop’, lat. *sapor* ‘smaek, lekkers’ ta rekkene wurde.

Spenter syn ôflieding sinniget my lykwols net rjocht, om't de bitsjuttingen fan it Fryske wurd - útsein dy yn it Skylgersk - net mei de oare útrinders fan germ. **sab-*, ydg. **sap-*, strike. Ut dy reden fiel ik mear foar de wei, dy't A.P. Kieft yn syn bydrage "Assibilatje in het Nederlands" (*De Nieuwe Taalgids* 38, s.173) ynslaan wol. Hy forkleart Noardhollânsk *beseeuwen* 'bezwijmen, flauw vallen' troch assibilaasje út *bekeeuwen*. Hwat tige foar dy útliz pleitet, is dat *bekeeuwen* yn it Nederlânsk wierliken bistiet en noch wol mei de bitsjutting 'flauw vallen, gaan sterven' (*WNT. II*, 1566), letter noch oer yn 'e sizwize: 'Het is hier om te bekeeuwen' (d.i. tige binaud), forlykje: 'De gang is verstoppt; overal stiklucht, overal rook, het is om te bekeeuwen'. Folgje wy dat spoar, dan komme wy út by it grounwurd nnl. *keeuwen* (*WNT VII*¹, 2022), (ek Saensk: *keeuwen*, *kieuwen*, Boekennoogen 410) 'nei de siken gapje (binammen fan in fisk op it droege)'.

As Kieft it by de rjochte ein hat - en dat jowt wol eigenskip -, dan is *beseeuwen* < *bekeeuwen* in útrinder fan 'e ydg. stamme **g(i)eu-* 'kôgje' (J. Pokorny, *Idg. etm. Wb*, 400) en ús *bisauwe* neist bisibbe oan nfrysk *kiuw*; *tsjeak*, *kaek*; *kôgje* en *kies*.